

УДК 811.112.2

ВПЛИВ ЛІНГВОКРАЄЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА РОЗВИТОК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Котченко Т.Е.

Київський національний університет культури і мистецтв

Стаття присвячена розгляду лінгвокраєзнавчої компетенції як феномену лінгвокраєзнавства. Лінгвокраєзнавча компетенція розглядається як впливовий чинник формування міжкультурної комунікативної компетенції студентів спеціальності «Міжнародні відносини». Доведено, що підготовлений фахівець має бути лінгвокраєзнавчо компетентним. Проаналізовані способи застосування лінгвокраєзнавчого матеріалу в процесі формування іншомовних комунікативних навичок. Акцентовано на значенні лінгвокраєзнавчого підходу як важливого аспекту викладання другої іноземної мови.

Ключові слова: феномен лінгвокраєзнавства, іншомовна культура, лінгвокраєзнавча компетенція, лінгвокультурознавчий підхід, міжкультурна комунікативна компетенція, формування комунікативних навичок.

Постановка проблеми. В сучасних євроінтеграційних умовах успішне вирішення багатьох професійних і життєво важливих завдань залежить від рівня розвитку іншомовної комунікативної компетенції. Фахівець, який включається в іншомовну комунікацію, має бути лінгвокраєзнавчо компетентним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проаналізована методична література свідчить, що є дослідження, в яких розглянуто лінгвокраєзнавча компетенція, процес її формування та її складники. Активно досліджували вплив лінгвокраєзнавчої компетенції на розвиток міжкультурної комунікації А. Андрієнко, Г. Архіпова, Н. Гез, С. Козак, О. Павленко, Н. Пруднікова, Ю. Федоренко, Н. Чернова, які визначали сутність і структуру іншомовної професійної комунікативної компетенції. Теоретико-експериментальне вивчення лінгвокраєзнавчого аспекту процесу навчання іноземної мови знайшло найбільш повне відображення у працях Н. Доценко, Н. Зінченко, В. Куркової, М. Нефедової, Б. Островського, С. Ремізової, Н. Сергєєвої, Е. Турчанинової, Н. Чайковської. Так, дослідниця А.В. Вітренко займалася розглядом лінгвокраєзнавчої компетенції як необхідною складовою створення мовної компетенції у май-

бутніх філологів-викладачів іноземної мови та перекладачів [7, с. 140-141].

Виділення невирішених раніше складових загальної проблеми. Об'єктом дослідження обрано вплив лінгвокраєзнавчої компетенції на формування міжкультурної комунікації студентів.

Предметом дослідження розглядаються лінгвокраєзнавчі реалії з національно – культурною семантикою.

Формулювання цілей статті. Розглянути феномен лінгвокраєзнавства як впливового чинника формування міжкультурної комунікативної компетенції у студентів спеціальності «Міжнародні відносини».

Викладення основного матеріалу статті. Використання лінгвокраєзнавчого аспекту в процесі навчання іншомовної культури має на меті практичне й ефективне формування достатнього рівня лінгвокраєзнавчої компетенції [4, с. 19].

Будь-який вид навчання, як відомо, не може реалізуватися як процес без накопичення знань про оточуючу дійсність – природу, суспільство, особистість, історію та культуру. Іншомовна культура є частиною світової культури. Таким чином, передаючи засобами іноземної мови іншомовну культуру, викладачі іноземної мови ро-

блять свій вагомий внесок у процес формування розвинутої та гармонійної особистості.

Основними завданнями інтеграції лінгвокраїнознавства в процес вивчення іноземної мови є розвиток міжкультурної комунікації, а також зміцнення змістової основи навчання іноземної мови за рахунок володіння студентами знань лінгвокраїнознавчого характеру [3, с. 29].

З позицій фахової підготовки студентів мовний компонент лінгвокраїнознавчої компетенції передбачає володіння необхідною професійною лексикою, знаннями та навичками, достатніми для лінгвістично коректної інтерпретації почутого чи прочитаного іноземною мовою. Мовленнєвий компонент визначений як комплекс мовленнєвих навичок, умінь і комунікативних знань. Країнознавча компетенція виступає як комплекс країнознавчих знань, умінь і навичок [7, с. 140-141].

Здатність здійснювати міжкультурне професійно спрямоване спілкування; взаємодіяти з носіями іншої культури, беручи до уваги національні цінності, норми та уявлення, а також володіння індивідом необхідною сумою знань, умінь і навичок, що визначають ступінь сформованості його професійної діяльності, стилю професійного спілкування та його особистості як носія визначених цінностей, ідеалів та професійної свідомості розглядається в сучасних дослідженнях як складовий компонент іншомовної комунікативної компетенції [14, с. 54].

Посилення лінгвокраєзнавчого компоненту при вивченні іноземної мови дозволяє реалізувати принцип комунікативної спрямованості та організувати спілкування студентів іноземною мовою. Цей компонент сприяє вирішенню проблеми створення позитивної мотивації до вивчення другої іноземної мови студентами факультету «Міжнародні відносини». створення позитивної мотивації у студентів. Спостерігаючи за студентами на занятті, можна зробити висновок, що стійкий інтерес до іноземної мови (німецької мови) спостерігається у випадку, коли студенту пропонується самостійна робота із використанням елементарних лексичних одиниць та простих граматичних правил. Сюди належать також пошукові завдання із визначеним рівнем проблемності, контроль студентом власних умінь та навичок та лінгвокраєзнавчий матеріал [5, с. 32].

Як кожний вид культури, іншомовна культура складається із чотирьох складових:

- знання про функції, культуру, способи опанування іноземними мовами, як засобом спілкування;
- навчальні та мовні навички – досвід використання знань;
- умінь здійснити усі мовні функції;
- мотивація – досвід, звернений до системи цінностей особистості.

Також, лінгвокультурний компонент сприяє більш усвідомленому оволодінню іноземною мовою як засобом спілкування [10, с. 24]. На нашу думку, основними мотивами могли б бути прагнення до розширення та поглиблення сфери пізнавальної діяльності, інтерес до культури країни, мова якої вивчається. Використання співвідношення компонентів змісту із аспектами навчання уможливило визначити компоненти іншомовної культури як мети навчання. Іншомовна культура розглядається як мета навчання, поза-як культура виконує ряд функцій: гуманістичну,

інформаційну, комунікаційну нормативну, пізнавальну [12, с. 12].

Розвиток міжнародних зв'язків та контактів в політиці, економіці та інших галузях діяльності сучасної особистості зумовлюють послідовну орієнтацію сучасної методики навчання іноземної мови на реальні умови комунікації. Прагнення до визначеного рівня комунікаційної компетенції як до кінцевої мети навчання передбачає не тільки володіння іншомовною комунікацією але й засвоєння величезного обсягу немовної інформації, яка є необхідною для відповідного застосування набутих знань та порозуміння. Порозуміння між мовцем та носієм іншомовної культури повинно базуватися на відносно однаковому рівні. Відчутна різниця між рівнем обізнаності носіїв різних мов визначається відмінними матеріальними та духовними умовами існування народів та країн, особливостями їхньої історії, культури, суспільної думки тощо. Таким чином, загальноновизнаним є висновок: необхідно володіти знаннями про специфіку країни, мова якої вивчається [2, с. 28].

Згідно із дослідженнями мотивації та інтересу при викладанні іноземної мови, зусилля викладача повинні бути направлені на розвиток внутрішньої мотивації навчання студентів, яка виходить безпосередньо із самої діяльності та володіє найбільш спонукальною силою. Внутрішня мотивація визначає відношення студентів до дисципліни та забезпечує прогрес в досягненні мети – опанування іноземною мовою згідно зовнішніх (іспит) та внутрішніх (застосування іноземної мови для пошуку потрібної інформації, спілкування тощо) переконань. Якщо до вивчення іноземної мови студента спонукає сам процес, діяльність, коли йому подобається говорити, читати, сприймати іноземну мову на слух, дізнаватися щось нове, то можна говорити про високий рівень мотивації до вивчення іноземної мови. Окрім того, створюються всі умови для досягнення конкретних результатів [10, с. 25].

Звернення до проблеми вивчення мови та культури одночасно дозволяє поєднати елементи країнознавства із мовними явищами, які виступають не тільки як засоби комунікації, а як засіб ознайомлення із новою для них дійсністю. Такий підхід до вивчення іноземної мови забезпечує не тільки більш ефективне вирішення практичних, загальноосвітніх, розвиваючих та виховних завдань, але має подальші можливості для формування та розвитку мотиваційних аспектів процесу навчання [11, с. 22].

Теоретично, лінгвокраїнознавство поєднує, з одного боку навчання мові, з іншого – дає конкретну інформацію про країну, мова якої вивчається. Оскільки основним об'єктом є не країна, а фонові знання носіїв мови, в узагальненому форматі їхня культура, то було б більш коректнішим вживання терміну «культуроснавство». Проте, термін «лінгвокраєзнавство» вже досить довгий час зайняв свою нішу в царині викладання іноземних мов. Необхідно чітко уявляти різницю між традиційним країнознавством та лінгвокраїнознавством. Якщо країнознавство є загальною дисципліною, не беручи до уваги мову, на якій викладається цей предмет, то лінгвокраїнознавство є суто філологічною дисципліною. Однак, лінгвокраїнознавство викладається на заняттях іноземної мови в процесі роботи над семантикою мовних одиниць.

Висновки статті та перспективи подальшого розвитку в цьому напрямі. Застосування лінгвокраїнознавства при вивченні культури, мова якої вивчається, реалізується в площині ефективно-практичного формування лінгвокраїнознавчої компетенції.

Розвиток міжкультурної комунікації, засвоєння студентами знань лінгвокраїнознавчого характеру розглядаються як основні завданнями інтеграції лінгвокраїнознавства в процес вивчення іноземної мови.

Вивчення культури країни, мова якої вивчається, розглядається як основна мета навчання іноземній мові, якщо при навчанні другої іноземної мови виокремити інформацію культурознавчого характеру із мовної інформації.

Навчання сприйняття лексичної одиниці іноземної мови відбувається на фоні певного образу, аналогічного тому, який присутній в свідомості носія мови та культури. В процесі роботи над значенням лексичної одиниці у студента послідовно формується образ, який є основою семантики слова або фразеологізму. За таких умов роботи над національно-культурним компонентом значення лексичної одиниці на перший план вивчення іноземної мови виступає не культура, а мова.

Лінгвокраїнознавча компетенція забезпечує комунікаційну компетенцію, що передбачає оперування аналогічними образами в свідомості мовця та слухача, тому що це відбувається при спілкуванні двох носіїв однієї і тієї ж мови, однієї і тієї ж культури.

Список літератури:

1. Ариян М. А. Из опыта повышения квалификации: Пути совершенствования профессиональной компетенции учителя иностранного языка / М. А. Ариян // Иностранные языки в школе. – 2003. – № 1. – С. 86.
2. Бабинская П. К. Некоторые пути создания проблемных задач в процессе овладения иноязычной речью / Методика обучения иностранным языкам. Романское и германское языкознание. Выпуск 1. – Минск: Высшая школа, 1986. – С. 26-31.
3. Барышников Н. В. Параметры обучения межкультурной коммуникации в средней школе / Н. В. Барышников // Иностранные языки в школе. – 2002. – № 2. – С. 28-32.
4. Барышников Н. В. Мультилингводидактика / Н. В. Барышников // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 5. – С. 19-20.
5. Богатырева М. А. К проблеме выделения уровней профессионального владения иностранным языком (по материалам Совета Европы) / М. А. Богатырева // Иностранные языки в школе. – 1997. – № 2. – С. 28-33.
6. Бориско Н. Ф. Сам себе методист или советы изучающему иностранные языки. Методическое пособие / Н. Ф. Бориско – М.: Фирма «Инкос», 2001. – 267 с.
7. Вітренко А. В. Основні компоненти лінгвокраїнознавчої компетенції / А. В. Вітренко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. – 2013 р., Вип. 29(82).
8. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
9. Науменко А. М. Лінгвопоетика як наука / А. М. Науменко // Нові підходи до вивчення й викладання філології у вищій школі. – К., 1994. – С. 89-105.
10. Нефедова М. А., Лотарева Т. В. Страноведческий материал и познавательная активность учащихся / М. А. Нефедова, Т. В. Лотарева // Иностранные языки в школе. – 1987. – № 6. – С. 24-25.
11. Пассов Е. И., Шаридова З. Г. Коммуникативное мышление как феномен и его структура / Е. И. Пассов, З. Г. Шаридова // Коммуникативный метод обучения иноязычной речевой деятельности / Сборник научных трудов. – Известия ВГПИ. – Т. 221. – Воронеж: Издательство ВГПИ, 1982. – С. 12-23.
12. Райхштейн А. Д. Лингвистика и страноведческий аспект в преподавании иностранных языков / А. Д. Райхштейн // Иностранные языки в школе – 1988 – № 6 – С. 12-13.
13. Солдатова С. М., Білозерська Л. П. Молодіжна лексика – невід'ємна частина вокабуляру сучасно німецької мови / С. М. Солдатова, Л. П. Білозерська // Печатное слово. – 2007. – 3/24. – С. 30-33.
14. Тинкалюк О. Сутність і структура іншомовної комунікативної компетенції студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів Вісник Львівського ун-ту. Серія педагогічна. – 2008. – Вип. 24. – С. 53-63.

Котченко Т.Э.

Киевский национальный университет культуры и искусств

ВЛИЯНИЕ ЛИНГВОСТРАНОВЕДЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ НА РАЗВИТИЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ

Аннотация

В статье рассматривается лингвострановедческая компетенция как феномен лингвострановедения. Лингвострановедческая компетенция рассматривается как влиятельный аспект формирования межкультурной коммуникативной компетенции студентов специальности «Международные отношения». Доказано, что подготовленный специалист должен быть лингвострановедчески компетентным. Проанализированы способы применения лингвострановедческого материала в процессе формирования иноязычных коммуникативных навыков. Акцентировано на значении лингвострановедческого подхода как важного аспекта преподавания второго иностранного языка.

Ключевые слова: феномен лингвострановедения, иноязычная культура, лингвострановедческая компетенция, лингвострановедческий подход, межкультурная коммуникативная компетенция, формирование коммуникативных навыков.

Kotchenko T.E.

Kyiv National University of Culture and Arts

THE IMPACT OF LINGUA NATURAL HISTORY COMPETENCE ON THE DEVELOPMENT OF THE INTERCULTURAL COMMUNICATION

Summary

The article deals with the consideration of lingua natural history competence as phenomenon of lingua natural history study. The lingua natural history competence is regarded as an influential factor in the formation of intercultural communicative competence of students of specialty «International Relations». It is proved that an expert should be lingua natural history competent. It is analyzed ways to use the lingua natural history material in the formation process of foreign language communication skills. There is an accent on the importance of the lingua natural history approach as an important aspect of teaching a second foreign language.

Keywords: phenomenon of lingua natural history study, foreign language culture, lingua natural history competence, lingua natural history approach, intercultural communication competence, forming of communication skills.